

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:		Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacțiunii „Foia Diecezană”; iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „TIPOGRAFIA și LIBRĂRIA DIECEZANĂ” în Caransebeș.	Prețul inserțiunilor:	
Pe un an	240 Lei		Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin	
Pe jumătate de an	120 „		până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200	
Pe un pătrar de an	60 „		de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Le	
Un număr	5 Lei.			
Pentru străinătate pe un an		300 Lei.		

JUBILEUL

Profesorului Ioan St. Paulian.

Un jubileu? Popas în noian de frământări ce topesc și macină totul. Reculegere de-o clipă pentru biruirea celorlalte cari vin în trist convoi, una câte una.

Omul, spectator obicinuit, prețuește doar în măsura, în care reușește să le imprime pecetea dată lui de Dumnezeu întru asemănarea ființei sale...

În nota acestui adevăr se justifică jubilaria bunului român și harnic profesor I. St. Paulian dela Turnu-Severin.

Faptele cari leagă cei 70 de ani ai vieții sale aparțin altora ca să le sorteze și bună apreciere să le aducă. Totuș putem constata și noi — căci nenumărate ocazii am avut — ce bunătate de suflet, ce înflăcărată iubire de neam, la altarul căreia a sacrificat toate, și ce asiduă putere de muncă decorează sufletul acestui bărbat.

Prieten vechi al Bănatului nostru, ne-a cercetat cu dragostea sa atunci când cerul nostru nu era senin și cântecele noastre plângeau de jale multă. Escortat dintre noi sub baionete n'a ezitat să vie iarăș și iarăș la noi.

Iată pentru ce îl iubim cu nemărginire pe acest crainic de zile bune, și pentru ce ne bucurăm la jubileul cel binemeritat!

Foia Diecezană.

Țara Severinului.

Mitropolia Severinului.

Toată istoriografia românească mărturisește unanim, că începuturile credinței creștine la poporul românesc sunt a se căuta în Dacia de sub stăpânirea împăraților romani, așadar în veacul II. și III. Creștinismul a fost factorul determinant, prin blândețea învățăturilor sale, în apropierea sufletească dintre cucerii și cuceritori, elementul autohton și elementul roman, pentruca să se poată contopi cele două neamuri într'unul și să dea naștere poporului românesc. Primii misionari au fost dintre coloniștii, cari au putut să se refugieze aicea și din cauza persecuțiunilor din imperiu, crezându-se mai puțin supravegheați aici într'un pământ cucerit de nou, care pentru ei era tot pământul Părintelui ceresc. Dar desăvârșirea lucrului n'a putut să se îplinească decât după anul 313 d. Chr., când împăratul Constantin cel Mare oprește persecuțiunile, dă libertate creștinilor și-i ia sub deosebita sa ocrotire. Abia acum încep păgânii să treacă în masă la creștinism și să se înființeze de-alungul Dunării, în peninsula Balcanica, mai multe episcopii de unde prea ușor își puteau primi hrana sufletească și popoarele de peste Dunăre.

Împăratul Iustinian, după ce o vreme stăpânirea romană începuse a se clătina în aceste părți nordice, își îndreaptă atențiunea încoace, reorganizează imperiul, făcând din Iustiniana Primă centru politic și bisericesc, trece chiar Dunărea și fortifică anumite puncte strategice la nordul marelui fluviu de cari să se frângă valurile furioase ale popoarelor barbare. Astfel sub sceptrul puterii imperiale de bună seamă au trecut destui misionari rămași nouă necu-

noscuți și între ei episcopul Remesianei, Nicetas, ale cărui fapte apostolești le descrie V. Pârvan în Contribuții la Istoria Creștinismului.

Monedele descoperite în toate părțile podișului Transilvănean vorbesc despre relațiunile ce le-a avut cu imperiul și cari trebuie să fi fost foarte vii până la sfîrșitul veacului al V.-lea, judecând după frecvența lor.

Așa se naște la nordul Dunării noul popor romanic, în primele veacuri ale erei creștine, care atunci când este deplin format nu mai avea să fie încreștinat, căci încreștinarea lui se săvârșise în perioada lui de formațiune.

Slavii, alungați din urmă de către Avari, ori târâți de aceștia ca sclavi, se răspândesc peste întregul teritoriu dela Carpați până la capul Matapan. Și când imperiul Avarilor își primește lovitura de moarte dela Carol cel Mare, apare lumea slava care izolează poporul românesc de popoarele romanice ale Apusului, pe când la sud se înființează imperiul Bulgarilor dela Dunăre, cari sub influența Slavilor de aici își pierd limba și ajung ei înșiși a fi un popor slav. Românii ajunși în vălmășugul acestor popoare slave și turanice, erau, deși popor fânăr, dar destul de viguros ca să reziste și să contopească în sine elementul slav așezat în mijlocul său, ne-au rămas numai slavismele pătrunse în limbă.

(Urmează)

Petru Olde
preot-profesor de religie.

Preoți cu crucea'n frunte...

— Amintiri din războiu. —

De: Ing. **Petru Fotoc.**

În una din zile, Corpul ofițeresc al Regimentului 96 Inf. din Caransebeș, a poftit lumea din orașul nostru, la un parastas. Camarazii au ținut de o pioasă datorie, ca să comemoreze sub scutul sfințelor noastre așezăminte, memoria celui distins ofițer, care a fost regretatul Lt.-Colonel Vladimir Jivanovici, trecut acu un an la cele vecinice. La aceasta duioasă solemnitate au participat și 3 prieteni vechi ai defunctului, — camarazii de odinioară. Au servit 5 preoți. D-l Comandant actual al regimentului a invocat soldatul, iar părintele protodiacon, d-l prof. Ioan David, într'o cuvântare adânc simțită a relevat calitățile prietenului care ne-a părăsit, prezentându-ni-l cum l-am știut ca militar, român și ortodox. Activitatea Lt.-Colonelului Jivanovici, va fi mereu comentată de toți cari l'au cunoscut, ori au servit la „43“.

Îmi aduc cu mult drag aminte de evlavia de care era pătruns prietenul Vladi, când participa la „Gottesdienst“. Se răscoleau atunci în sufletul ostașului desăvârșit sentimente vechi, moștenite din timpuri apuse. Pe „Feldkurat“-ul regimentului „im Felde“ îl înconjură cu multă stimă și îl distingea cu deosebita sa afecțiune, cum numai el știa trata camarazii.

Și când mă intrigă amintirea celui decedat și șterg colbul de praf de pe noianul reminiscențelor dela „Feldpost“, prin genele umezite par'că, după cele premise, involuntar invoc și amintirea fețelor bisericesti, cu cari mi-s'a prilejit a fi la olaltă pe câmpul de luptă, așa cum este și titlul acestor șire. Că de mare însemnătate a fost activitatea preoților în front.

Mângâiați cu cuvintele duhovnicești ale Sanctității Sale părintele Patriarh, P. S. Sale bunul Iosif și Filaret, apoi ale lui „Taica Prota“, — pe peronul gării se afla d-l Dr. Cornel Corneanu, — aripiti de acordurile dulci ale unui marș militar concrescut prin melodia sa cu acest aret al nostru, s'a pus trenul în mișcare, ca apoi peste câteva zile să fim la locul de „istină“, unde era „sânge până'n brâu“. Acolo în clipele de repaos, destinate pentru reculegere și refacere trupească și sufletească, nu eram lipsiți de cuvântul dumnezeesc, pe care ni-l împărțasea cu lărgața sufletului lor neprihănit, rând pe rând cum s'au succedat la regimentul sebeșan, părintele bunul Dobrescu, blândul Vida, mult simpatizatul Colojoară, prietenul Sperlea, sburdalnicul cântăreț Emil Grădinar. Aceste servicii divine erau nu numai rugăciune, erau jertfe, simțeam par'că cum darul Duhului Sfânt se pogoară asupra aceloră, cari îi implorau milă. Se furișau în noi slăbiciuni omenești, gânduri mărețe și sentimentul datoriei, pentru cei de acasă. Acestea le înțelegea Lt.-Colonelul Jivanovici foarte bine. „Tornisterkind“-ul cum își zicea el însuși, — fiind din veche familie militară grănicerească, — pentrucă dacă preotul îi prezenta o jalbă a cutărui soldat necunoscut, n'a fost cazul, că cuvântul să nu fie ascultat și după putința sa, ca adjutant al regimentului, să nu fie satisfăcut. Eram la Piave, — pe front liniște. M'am înțeles cu amicul Grădinaru, să-mi cerceteze compania. Jivanovici, ca să ne surprindă pe ambii, ne-a trimis și muzica militară, ca să ridice fastul liturgiei săvârșite.

Activitatea pe front a preotului militar nu s'a mărginit la atât, ci era mângăetorul bolnavului, rănitului, suferindului de dureri sufletești, era solia păcii a zilelor de bine, a zilelor de mult bine, a zilelor de astăzi. Vizita în tranșee era sărbătoare adevărată, care era primită de loca-

tarii cavernelor cu multă smerenie. Acolo erau cu adevărat cu „crucea în frunte“, că cel ce propovăduiește iubirea, înfruntă cu aceeași lesnicioșie și pericolul ce-l înconjoară.

Părintele consilier Ancușa, — camaradul vechiu — a nimerit-o odată așa într'un „Trommelfeuer“ adevărat la Kostanjevica. Eram cu toții îngrijorați de soarta Sfinției Sale, fiind trimis la regimentul nostru dela divizie chiar în linia primă, că titularul nostru era absent. Altcum Domniasa, a avut prilej a servi sfânta liturgie într'o pădure de brad, la 2 Km. după front, la punctul „Sfeti Ambros“, când rugăciunile erau însoțite nu numai de bubuituri de tun, ci și de explozii de granat, răcnete de șrapnele trimise noauă ca pachete de „Gegner“ în belșug, măcar că în timpul acela, asemenea colete nu se primiau la poșta de campanie, cu destinația pentru front. Aceasta era gluma „lanțmanilor“.

Cred fiecare preot, poate istorisi asemenea episoade din viața sa de militar, nu după auzite, ci din pătenie. Așa am făcut cunoștința părintelui protopop Gheția, când a servit în Kobt-laglava în biserica catolică, dar nu la altarul bisericii, ci la cel improvizat cu antemisul din „Feldkapelle“. Eram trimis de regiment, „Gesellschaft leisten“, pe timpul cât stă Sfinția Sa la noi, venise dela „61“ pentru substituție. În acest timp ni-s'a harăzit a fi cercetați de o escadrilă aeriană italiană, care ne adusese „Liebesgabe“, până la 60—70 Kg. greutate de una bombă. Părintele Jurescu era repartizat la boșneci, Buracu și Valeanu erau la spitale, Badini se tânguia în Feltre cel mereu periclitat, Magdescu în jurul Sacilei era întotdeauna cu Dr Ienciu, cercetând ambii pe sublocotenentul Dr Iuliu Maniu, din artilerie. Amicul Dr Ienciu la o întrebare a generalului comandant de divizie, că ce zice la intrarea României în războiu, spunea: Dacă Washington a făcut Statele-Unite, Bismarck Germania, Cavour Italia, Vă întreb Excelență, ce păcat a comis Brătianu, că vrea să unească pe toții românii? Răspunsul: La asta n'am fost pregătit! și de atunci Dr Ienciu n'a mai fost consultat în chestii politice.

Îmi satisfac o datorie când amintesc aici, despre dragostea pe care o avea rabinul Dr Deutsch din Caransebeș, pentru soldații români, cari la rândul lor îl numiau „D-l părinte al jidovesc“.

Am dat aici o schiță numai despre câțiva preoți militari cu cari întâmplarea m'a adus la olăita pe frontul italian. Am ținut să smulg acu acestea pagini din vreascu amintirilor. Cu cât drag ne aducem aminte de întâlnirea din Cer-

vigneano cu părintele profesor Soceneanțu. Nu ne cunoscușem până atunci, dar auzindu-mă că în ce limbă vorbesc cu ordonanța, a fost deajuns să mă invite „acasă“ și să mă servească cu ce avea, după ce prin intervenția Sfinției Sale, ajunsese la câteva mosoare de ață. Pentru mine era mare și prețios lucru.

Și de încheiere, am lăsat activitatea părintelui protopop Colonel Boldea. Îl știm cu toții cine a fost. Dumnezeu să-l odihnească!

Era ziua, când România intră în războiu. Bătrânul nu-și putea ascunde fericirea, pe care o destăinua cu franchetă, ofițerilor aproape de Sfinția Sa. Era în vizită la regimentul nostru și primi ordin, că în cadrul predicii ce va rosti, să facă amintire și despre acest eveniment. S'a și achitat, spunând soldaților întâmplarea, le-a pus în vedere că Împăratul trebuie să le fie recunoscător celor ce luptă acum pentru Tron, dându-le drepturi, iar dacă se vor reîntoarce la vetrele lor, să lovească cu grenada de mână în cap, pe toți aceia, cari le-ar cere că la alegeri să voteze partide contrare aspirațiilor noastre naționale.

Urmarea? S'a găsit cineva — un preot român, — care l-a denunțat ce sfaturi da în Laibach românilor pe cari îi întâlnea. Și l-au internat în Triest.

În nădejdea a fi contribuit cu aceste șire la mărgăritarele trecutului nostru, cu gând curat le-am pus pe hârtie, cum le păstrez cu scumpenie în sufletul meu.

Jurământul religios.

Necesitatea jurământului religios din punct de vedere juridic.

În decursul timpului și a experiențelor de veacuri s'a simțit din ce în ce mai mult introducerea instituției martorului în materie juridică, întocmai după cuvintele Mântuitorului: „Dacă fratele tău a păcătuit du-te și muștră-l între tine și el singur... Dacă nu te ascultă mai ia cu tine unul sau doi, pentruca orice vorbă să fie sprijinită pe mărturia a doi sau trei martori“ Mat. 18. 15—17.

Odată cu introducerea martorului în preto-riile tribunalelor, s'a simțit însă nevoia de a introduce și jurământul ca o garanță vrednică de crezut, în depoziția martorului.

Având în vedere tradiția și spiritul creștin al justiției românești, — jurământul, cu toate influențele doctrinelor liber-cugetătoare, — a putut să-și mențină caracterul său religios, dându-i-se o nuanță mixtă, de civil-religios.

Prin urmare jurământul, fiind un act religios trebuie să i-se de-a toată importanța, susținând în formula lui, ideea apelului numai la conștiința religioasă a martorului.

Deci formula jurământului trebuie să fie compusă atât din invocarea cât și din impregnarea Divinității și aceste două calificative redactate în termeni foarte religioși, pentru a trezii conștiința religioasă a martorului. Căci, conștiința la rândul ei, presupune în sine cât și în activitatea sa două criterii: criteriul obiectiv care este opera judecării și criteriul subiectiv care este opera sentimentului pornit din inimă după cuvintele: „cu inima se crede spre dreptate, iar cu gura se mărturisește spre mântuire”. (Rom. 10.₁₀).

Acordul acestor două criterii este unul și același, căci amândouă apar exprimate în aceeași formulă a jurământului religios, în care se cuprind atât declarațiunea subiectivă a conștiinței religioasă cât și obiectivitatea inteligenței anumit puse în vederea deșteptării. Deci această formulă generală a jurământului constă și din două forme de: cult intern și cult extern, ceeace îi dă mai ales, jurământului, caracterul de cult religios.

Prin urmare jurământul religios făcând apel la conștiința religioasă a martorului, implicit cuprinde și virtutea credinței — prin invocare — deșteptând-o: „spre adevărarea celor nădăjduite și dovedirea lucrurilor celor nevăzute”. (Evrei 11.₁).

Jurământul religios cuprinzând și desfășurând, întreaga gamă a sentimentelor și virtuților morale bisericești, este necesar ca să i-se dea toată importanța cuvenită ca act de cult religios.

Judecătorul care cere jurământul trebuie să fie bun creștin, și adânc convins de importanța actului arătând martorului, sfințenia actului, puterea lui Dumnezeu, și pedeapsa divină ce-l amenință pe lângă cea legală în cazul că ar ascunde adevărul. Dar, jurământul în forma în care se află în unele proceduri civile, (făcând apel la onoarea și conștiința civilă a individului) nu ne dă destulă garanță pentru aflarea adevărului, căci s'au redus tocmai acele atribute ale puterii dumnezeiești „care vede și știe toate” cari deșteaptă cât mai larg conștiința religioasă.

Toate aceste atribute de puterii dumnezeiești cât și intervenția judecătorului, sunt de natură a influența asupra conștiinței religioase a martorului, trezindu-i sentimente de frică față de sancțiunea divină, și silindu-l a spune adevărul chiar dacă el, nu ar avea o conștiință religioasă formată și bine educată, Jurământul fiind un act religios, el trebuie făcut cu solemnitatea

cuvenită, ridicându-l în felul acesta la valoarea lui adevărată de cult.

Prin ridicarea jurământului la valoarea actului de cult religios, el trebuie prestat numai în fața preotului cultului respectiv căruia îi aparține și martorul, și fără îndoială că adevărul nu va mai fi purtat prin minciună — în fața preotului — căci teama de sancțiunea divină, va duce pe om pe calea adevărului și a dreptății.

Prin urmare atât intervenția preotului, formula jurământului bine redactată, cât și caracterul ceremoniei de cult religios, au un rol hotărâtor și bine definit în aflarea adevărului, căci fără acestea, cum oamenii sufer de slăbiciuni, și fiind tentați cu diferite promisiuni, ușor pot cădea în păcatul de a minții.

Apoi, numai în felul acesta, biserica va putea fi pusă în drepturile ei, ca fiind de față, prin servitorii ei, și ai lui Dumnezeu, acolo unde se invoacă Divinitatea, ridicându-se atât sentimentul religios destul de decăzut din zilele noastre, cât și prestigiul dreptății Divine în justiție.

Iar justiția ca izvor divin: „N'ai avea nici o putere asupra mea” i-a răspuns Iisus „dacă nu ți-ar fi fost dată de sus” (Ioan 19.₁₁) se va dovedi că lucrează mână în mână cu biserica, spre același ideal comun al binelui și al adevărului: „Să nu faceți nedreptate la judecată; să nu cauți la fața săracului, să nu pârținești pe nimeni din cei mari, ci să judeci pe aproapele tău după dreptate”. (Levitic 19. 15).

Petru Voicău.

Să mai credem în Dumnezeu?...

de Pr. Iacob Crețiu.

Ilustrul **Newton** (1642—1727) este adânc pătruns în cugetarea lui de ideea de Dumnezeu.

În concepția lui despre lume, pe care și-o explică într'o bună măsură, în chipul cum ea ființează, prin legea atracției universale, el dă un loc fundamental lui Dumnezeu. Anume, el zice:

„Acest sistem magnific al Soarelui, al planetelor și al cometelor, n'a putut să fie născut decât prin voința și puterea unei inteligențe atotputernice”.

„În mișcarea regulată a planetelor și a sateliților lor, în direcțiunea, în planul, în gradul lor de repezițiune, este urma unui sfat, mărturia acțiunii unei cauze, care nu este nici oarbă, nici neprevăzută, ci care este în chip sigur foarte iscusită în mecanică și geometrie”.

Când cineva pronunța în fața lui numele de Dumnezeu, el se descoperia cu umilință.

Câți dintre cei de azi, facem acest lucru?

Iată acum și o adevărată definiție a lui Dumnezeu dată de **Newton**:

„Dumnezeu stăpânește totul, nu ca un suflet al lumii, ci ca stăpânul universal a tot ce există; și din

cauza suveranității Sale obișnuiau a-L numi Domnul Dumnezeu... El este veșnic și nemărginit, atotputernic și a toate știutor, adică El durează din eternitate, umple imensitatea cu prezența Sa, guvernează totul și cunoaște totul ce se petrece sau poate să se petreacă. El nu este durată și spațiul, ci El durează și este prezent. El durează întotdeauna și este prezent pretutindeni. După cum fiecare particică a spațiului este întotdeauna și fiecare moment indivizibil al duratei este pretutindeni, este imposibil ca fabricantul și stăpânul desăvârșit al tuturor lucrărilor să fie lipsit de existență în vre-un moment sau în vre-un loc. Dumnezeu este un singur și același Dumnezeu întotdeauna și pretutindeni. El este omniprezent, nu numai prin puterea Sa activă, ci încă și prin substanța Lui, căci puterea nu poate să subsiste fără de substanță. Toate lucrurile sunt cuprinse în El și se mișcă în El, fără ca nici El și nici ele să simtă vre-o impresiune; căci El nu este atins de corpuri în mișcările lor, iar corpurile nu întâmpină rezistență în omniprezența Lui“.

Tot dela *Newton*, avem admirabilele cuvinte, pline de o adevărată umilință creștină, prin care el încearcă să-și caracterizeze întreagă opera sa:

„Nu știu ce va gândi lumea despre lucrările mele, dar cât mă privește pe mine, am impresia că nu sunt decât un copil, care jucându-se pe marginea mării, acum găsește o piatră mai netedă, acum o scoică mai plăcut colorată, în vreme ce oceanul Adevărului se întinde necontenit insondabil dinaintea mea“.

Dela *Herschell* (1738—1822), o altă glorie a științelor astronomice, avem această minunată mărturisire:

„Cu cât mai mult se lărgeste câmpul științei, cu atât mai numeroase și mai irecusabile devin dovezile existenței veșnice a unei inteligențe creatoare“.

Dela *Alexandru Volta*, un alt mare savant, ne-a rămas o admirabilă mărturisire de credință.

Iată ce scrie el lui *Silvio Pellice*, autorul vestitei opere: „*Închisorile mele*“, pe care a avut fericirea de a-l aduce la credință:

...„Și eu m'am îndoit, și eu am căutat... În ce mă privește pe mine, astăzi, eu pretutindeni nu văd decât pe Dumnezeu“. Și într-o altă ordine de idei: „Eu țin drept unică, adevărată și infailibilă această sfântă religie și mulțumesc lui Dumnezeu că mi-a infiltrat această credință supranaturală“.

Cu toate acestea n'am neglijat mijloacele chiar omenești, de a mă întări tot mai mult în această credință și de a îndepărta toate îndoelile, care ar fi putut să se ivească și să mă ispitească.

În vederea acestui scop am căutat în o mulțime de lucrări, atât apologetice, precum și ostile credinței, temeuri pentru sau contra, din care se nasc argumente de cea mai înaltă valoare, pentru a o face foarte admisibilă rațiunii omenești, și de așa natură, încât orice spirit, bine făcut, nu poate decât să le îmbrățișeze și să le iubească. Fie ca această profesie de credință, care doresc să ajungă a fi cunoscută de întreaga lume — *căci mie nu mi-e rușine de Evanghelie* — să producă roade fericite“. Auziți savanților de duzină de azi, ce a putut fi capabil să scrie marele om de știință *Alexandru Volta*, pe care voi îl considerați că a fost ateu.

Iată ce scria marele fizician *Ampère* în carnetul său intim: „Dumnezeul meu, îți mulțumesc că m'ai creat, m'ai răscumpărat și m'ai luminat cu dumnezeasca ta lumină. Îți mulțumesc că m'ai rechemat la Tine după rătăcirile mele; îți mulțumesc că mi-le-ai

iertat. Sunt că Tu vrei să nu mai trăiesc decât pentru Tine, ca toate clipele mele să-ți fie închinat...“

Din una din dizertațiile sale asupra revelațiunii, desprindem aceste cuvinte, pe cari am vrea să le știm primite în special de tinerimea noastră studioasă:

„Nu-ți conforma ideile tale celor ale lumii, dacă vrei ca ele să fie conforme cu adevărul. Doctrina lumii este o doctrină de perzare... Ioana acestei lumi trece: dacă tu te hrănești cu deșertăciunile ei, vei trece ca și lumea. Dar adevărul lui Dumnezeu rămâne în veac: dacă te hrănești și tu cu dânsul vei rămâne și tu ca el.“

Lucrează în spirit de rugăciune... Nu scrie decât cu o mână; cu cealaltă ține te de vestmântul lui Dumnezeu, întocmai precum copilul se ține de haina tatălui său.

Și să-ți aduci aminte întotdeauna de ceiace spune Sfântul Apostol Pavel: „Folosiți-Vă de această lume ca și când nu v'ați folosi“. O, cum vreau ca sufletul meu, de azi înainte, să rămână unit cu Dumnezeu și cu Iisus Christos“.

Iar *Banard* ne comunica impresionantul fapt din viața lui *Ozanam*:

„Întreținerile ior zilnice asupra legilor generale ale universului aduceau în sufletul savantului elanuri spontane de admirație și adorare îndreptate către acela care le făcea. Și *Ozanam* își aducea aminte de momentele de entuziasm în care *Ampère*, punând în mâinile sale capul încărcat de atâta știință și glorie, striga cu totul transportat: „*Cât de mare este Dumnezeu, Ozanam! Cât de mare este!*“

Mai târziu *Ozanam*, vorbind la mormântul lui *Ampère*, spunea:

„Acest cap venerabil, care judeca toate lucrurile, și știința însăși, din punctul de vedere divin, se pleca fără rezervă în fața tainelor și sub nivelul învățământului sacru. El ingenunchia în fața aceluiași altare ca și *Descartes* și *Pascal*, alături de sârmana văduvă și de copilul mic. Dacă lasa un loc gol în societatea inteligențelor de elită, ce doliu mare lasă el în inima acelora, cari au putut fi mai aproape de el și s'au bucurat de familiaritatea religioasă și a virtuților Sale“.

Iată ce scria apoi *Renan* în ale sale „*Souvenirs de jeunesse*“: „Academia încă posedă în epoca noastră în sânul ei un mare număr de credincioși. Martur e *Augustin Cauchy*, ale căruia prodigioase descoperiri în lumea invizibilului, din ce în ce mai confirmate de o jumătate de secol, nu încetează să producă altele“.

Ei bine, iată dela *Augustin Cauchy* câteva rânduri, scrise de mâna lui:

„Sunt creștin, adică cred în dumnezeirea lui Iisus Christos, întocmai precum au crezut: *Copernic, Descartes, Newton, Termal, Leibnitz, Pascal, Grimaldi, Euler*, etc. dimpreună cu toți marii astronomi, cu toți marii fizicieni, cu toți marii geometri ai veacurilor trecute... Iar dacă mi s'ar cere să spun temeurile, le-aș da bucuros: s'ar vedea, că convingerile mele sunt rezultatul nu al prejudiciilor de naștere, ci al unui examen aprofundat. S'ar vedea cum sunt săpate'n sufletul meu și în inima mea adevăruri mai de necontestat în ochii mei, decât patratul ipotenuzei sau teorema lui *Mac-Laurin*. Sunt un catolic sincer, precum au fost *Corneille* și *Racine*, *La Bruyère*, *Bossuet*, *Bourdaloue*, *Feneion*; după cum au fost și sunt încă un mare număr din oamnenii cei mai distinși ai epocii noastre, dintre aceia cari au făcut cea mai mare onoare științei, filosofiei, literaturii, cari au ilustrat fericit academiile noastre. Împărtășesc convingerile adânci pe cari le-au manifestat,

prin cuvintele lor, prin acțiunile și prin scrierile lor, atâția savanți de primul ordin, *Hally, Lavoisier, Ampère, Freycinet, Coriolis*; și dacă evit să-i numesc pe aceia cari rămân, pot spune măcar atât că aş dori să regasesc toată noblețea, toată generozitatea credinței creștine în iluștrii mei amici, în creatorul cristalografiei (*Hally*), în nemuritorul autor al electricității dinamice (*Ampère*)".

Dela **Cuvier** avem următoarea caracterizare dură a ateilor: „Ateii nu pot să fie decât sau nebuni sau excroci necinstiți (*frignons*)”.

Și, după aceste fragmente din opera marilor oameni de știință, iată și câteva convertiri ale ateilor în fața morții:

Dupuitren, celebrul medic francez dela începutul veacului al XIX-lea, regretând tot ceea ce a afirmat despre Dumnezeu, voind să moară ca un bun creștin, chemă pe preot când era pe patul de moarte și îi cere să-l mărturisească și să-i dea sfânta Cuminecătură, zise: „Nu te teme, părinte! Umblă cu mine cum ai umbla cu un copil, care este la primele elemente ale religiei; am uitat aproape totul”. Acestea au fost cuvintele cu care el a îndemnat pe preot ca să se apropie de el și să-l grijească ca pe un creștin.

Litré (1801—1881), marele preot al pozitivismului; acela care a pronunțat revoltătoarele cuvinte: „Să reconducem la frontieră pe bătrânul Dumnezeu al metafizicii și să-i mulțumim de serviciile sale provizorii”; iată cuvintele pe cari le-a rostit el pe patul de moarte, când s'a mărturisit înaintea duhovnicului: „As fi vrut mai curând să nu mai fi fost și să nu fi păcătuit niciodată”.

Când l-a văzut Duhovnicul plângând și la întrebare: „Plângeți?”; el a răspuns: „Da plâng, pentru că am păcătuit și nu știu la cine trebuie să cer iertare”.

Iar când a voit să creadă că singur Acela, care poate să dea această iertare, este Iisus Christos, el s'a adresat către Mântuitorul: „O, da, stăpân divin! Tu spui adevărul. Cuvintele tale nu vor trece în veac, atâta vreme cât va rămâne un copil'el lui Adam care să le înțeleagă”.

Și când sora de caritate, care sta de veghe la capătul lui, a ajuns la rugăciunea Ave Maria, la cuvintele: „Roagă-te pentru noi, sărmani păcătoși”, el repeta, bătându-și pieptul: „Oh, da, sărmani păcătoși! Sfânta Fecioară reprezintă cele două lucruri, de care eu am făcut cel mai mare caz în viața mea: tandrețea și puritate. Fericiți cei curați!”

Iar într-o zi, privind la un tablou, care îl înfățișa pe Iisus Christos, purtându-și Crucea, el zise: „Acolo ne-a descoperit el secretul vieții!”

... Câtă remușcare de conștiință în aceste cuvinte, câtă durere, câte lacrimi, exteriorizări a unor framântări suletești teribil de chinuitoare, câtă căință de tot ceea ce au făcut în viața acești oameni, cari au îndrăznit să încerce a pătrunde încomprehensibilul.

Și, am mai putea continua cu asemenea exemple.

... Despre atei iată ce serie marele cugetător **Felix le Dantec**, în opera sa *L'ateisme*: „Ateul propriu zis, ateu „raisonneur”, care merge până la capătul tuturor consecințelor ateismului său, este o ființă dezarmată în lupta universală; el nu poate fi nici judecător, nici conducător de oameni; el are prea multă greutate în a se conduce pe sine însuși... el este o ființă desechilibrată”. (p. 93, 94)

Exemple de creștini convinși găsim și în lumea savanților români,

N'avem decât să ne gândim la regretatul doctor Paulescu, fost profesor la facultatea de medicină din București.

Un creștin convins este apoi doctorul Marinescu, profesor la facultatea de medicină din București, un savant în adevărată accepție a cuvântului, care este recunoscut de întreaga lume medicală ca cel mai bun neurolog contemporan. Prin descoperirile făcute de acest mare savant în domeniul neurologiei, a ajuns să aibă cuvânt hotărâtor la toate congresele internaționale de neurologie. Și cei cari au avut fericirea să audieze cursurile lui, sau să fie prezenți la conferințele ce le ține, știu cu câtă cuvincioșie creștinească vorbește el despre Dumnezeu, cu câtă convingere și putere de argumentare susține că fără Dumnezeu nu poate face nimic omul în viață, nu există nimic.

Ei bine, în fața aserțiunilor atâtor savanți, convinși de existența lui Dumnezeu, care și-a trimis în lume pe unicul său Fiu pentru mântuirea neamului omenesc, la ce se pot reduce stupidele și murdarele expectorații ale pretinșilor intelectuali de azi, filosofi de duzină, pe cari îi întâlnim stând fără nici un rost la răspântii de drumuri.

Credem că ar fi de un non sens să mai spunem vreun cuvânt la adresa acestor nenorociți, cari îndrăznesc să vorbească cu atâta competență despre conflictul permanent (?) dintre religie-credință și știință.

Câtă superficialitate și ignoranță caracterizează pe acești declasați, pierduți și pentru ei și pentru societatea în care trăiesc, care nu profită nimic dela existența lor, ci din contră.

Știința nu este o piedică pentru credință; adevărații oameni de știință n'au fost atei și dintre cari au fost cei mai mulți au retractat totul; între știință și credință n'a fost un permanent conflict; Dumnezeu există, El nu este o creațiune a imaginației.

Acestea ar trebui să știe nenorociții, cari au stupidul curaj să nege existența lui Dumnezeu, bazați nu pe altceva, ci numai pe o crasă ignoranță.

Rolul și însemnătatea religiei creștine în viața omenirii.

Ce n'a cercat filozofia antică a Grecilor și a Romanilor în această privință? Cel mult unii din geniații bărbați ai timpului, abia s'au ridicat la ideea de reformatori; dar nici decum la aceia de a înființa o religie mai bună ca cea creștină. Religia creștină fiind de origine dumnezească, ea nu poate fi înlocuită cu alta niciodată și cu nici un chip. Despre aceasta ne încredințează apostolul Pavel, în epistola sa către Galateni³⁾, unde zice: O fără minte Galateni „*chiar inger din cer de ar veni și v'ar vesti altă învățătură, preste care ați primit, anatema să fie*”.

Religiunea creștină, fiind înființată de Dumnezeu Omul sau Cuvântul întrupat, este inerentă naturii omenesti, datează dela creațiune și este prin urmare universală. Cum că religia creștină este universală, ne încredințează chiar istoria universală, care ne spune: că la toate popoarele din toate timpurile au existat *nume* și *credință* despre o ființă supremă, care a creiat universul cu tot ce cuprinde; cu deosebire că unii și închipuiau pe Dumnezeu într'un fel, iar alții într'alt fel. Despre

3) Galateni, c. I, v. 8.

aceasta ne asigură mulți istorici, filozofi și teologi, cari mărturisesc în scrierile lor: că adevărata istorie a vieții oamenilor o găsim în istoria religiei lor. Istoria n'a înregistrat până acum nici un popor, care să nu fi avut o credință oarecare; ba din contra ne spune, că chiar și la salbatcii se găsește idei și apucături religioase. Cum că conștiința lui Dumnezeu este universală, ne îndreptățează Cicero când zice: „*Nici un popor nu este atât de sălbatic și primitiv, care să nu aibă credință într'un Dumnezeu, chiar dacă nu-l cunoaște ființa*”. Iar Plutarh zice în această privință: „*Unblând prin lume, vei afla cetăți nelumești și oameni fără să știe carte, fără să aibă regi, fără să întrebuițeze monedă, ducând unii viață de nomazi; dar societate fără cult sacru, fără credință în Dumnezeu, fără să facă rugăciuni și fără să alină jertfe nimănui n'a aflat niciodată și nici că va afla*”.

Chiar Darwin care atribuie origina omului maimuții zice: „*Nici în epoca celor mai mari îndochi ce am avut, n'am fost ateu, adică om care se neg cum că există un Dumnezeu*”.

Fericitul Augustin, în mărturisirile sale, ne prezintă în această privință un tablou foarte frumos și plin de învățături. „*Odată el se plimba pe țărmul mării, era pe la apusul soarelui, spre seară. Deoparte se întindea marea în toată splendoarea ei, iar de alta țărmul mării împodobit cu palmieri și cu felurite flori. Deodată Augustin, transportat de frumusețile naturii, exclamă: „O mare! Tu care ai în sânul tău atâtea și atâtea veșuitoare, tu care în furia ta sfărâmi corăbii și dai morții atâtea vieți omenești, nu cumva tu ești Dumnezeul meu? Nu poți da tu liniște sufletului meu? Valorile însă printr-o voce armonioasă pare că-i răspund: Caută mai sus, nu suntem noi Dumnezeul tău”. Atunci Augustin privind spre țărmul mării zice: „Pământule! Tu care răsari din sânul tău atâtea produse folosite oamenilor și animalelor, tu care ești împodobit cu fel de fel de flori, care de care mai frumoase și mai mirositoare nu cumva ești tu Dumnezeul meu? Aceeași voce armonioasă pare că-i răspunde: Caută în sus! Augustin ridică atunci ochii săi spre cer și întreabă: „Tu soare, care luminezi și încălzești toate vieșuitoarele și pe tot omul ce vine în lume; tu lună și voi stele, cari împodobiți bolta cerească, voi sunteți Dumnezeul meu? Puteți da pace sufletului meu?” Atunci i s'a părut că aude o armonie minunată și o voce care-i răspunde: *Nu suntem noi Dumnezeul tău; noi suntem creaturile Lui; deci nu putem da pace sufletului tău, caută mai sus!* După aceasta Augustin caută mai sus, privirea lui pătrunde până la spiritele, cari stau înaintea lui Dumnezeu. El pune aceaș întrebare și primește acelaș răspuns: *caută mai sus, căci acolo vei afla pe Cel ce le-a creat și pre tine și pre noi!**

Atunci sufletul său se înalță și mai sus se apropie de tronul lui Dumnezeu; dar acum el nu mai întreabă; ci se umilește și să închină, iar inima sa liniștindu-se zice: *Tu ești Dumnezeul meu! Numai Tu poți da liniște sufletului meu; și numai la Tine este liniștea și fericirea cea vecinică*”.

Ateismul nu găsește nici un colțisor de loc, unde să nu fie cunoscut Dumnezeu.

Credința în Dumnezeu nu e știință, ci virtute, căci iată ce zice învățatul Pascal: *Dumnezeu a voit ca adevărrurile dumnezeiești să intre în inima noastră, nu pe calea rașionii, ci prin inimă în rașionne. Deacea lucrurile omenești trebuiesc mai întâi cunoscute și apoi iubite, cele dumnezeiești însă trebuiesc mai întâi iubite*

și apoi cunoscute. Așa dar religunea este un patriotism al sufletului uman, fără de care omul nu poate trăi liniștit și mulțumit. Religunea este soarele care deșteaptă și reînviează puterile sufletești ale omului, numai în religune și prin religune trăește și se dezvoltă înțelepțea sufletul uman în toate direcțiunile.

În special, religunea creștină este după ființa ei, nu numai o legătură, ci o legătură înaltă, sau mai bine zis o legătură între omul căzut și între atotputernicul și milostivul Dumnezeu, care legătură s'a înființat prin Mântuitorul lumii Iisus Christos. Și cu toate că Mântuitorul nostru a venit în lume, abia în zilele de pe urmă, când omenirea ardea de dorința, de a-și schimba și ameliora viața religioasă, și anume cu 20 secole înainte de noi, totuș El este centrul vieții omenești, căci El a fost speranța oamenilor până la venirea Sa, și tot El este și va fi speranța tuturor oamenilor din toate timpurile. Dar cu toate că Biserica creștină este o instituțiune divină, înființată de Domnul nostru Iisus Christos, pentru mântuirea lumii, cu toate că învățătura ei sublimă a fost sigilată prin semne și minuni de Intemeietorul ei, cu toate că religunea creștină n'a făcut nimănui și niciodată vreun rău, cu toate că ea nu se opune științelor, ci din potrivă le ajută și le completează: *Căci adevărrurile pe cari nu le poate atinge știința cu mintea, le descopere religia prin credința, totuși în timpul de față sunt unii fie din neștiință, fie din reavoință, critica religia făcându-și fala din aceasta, și având aerul că trec drept învățați, merg până la a nega chiar existența lui Dumnezeu. Așa unii susțin: că religunea este o născocire a preoților, spre a specula credința poporului, și că așa fiind nu ne trebuie. Unii ca aceștia uită însă, că religunea este o cerință a naturii omenești, și încă o cerință inerentă a sufletului omeneș, și o satisfacțiune a inteligenței, a simțirii și a voinții omului. Căci după cum omul e dator să satisfacă cerințele sale naturale, tot așa îi se cere de imperios, a satisfacă cerințele sufletului, dacă voește a duce o viață liniștită și fără turburare.*

A îndeplini numai cerințele privitoare la corp, și a disprețui pe cele privitoare la suflet, omul ar trăi numai fizicește, adică ca și un animal, și atunci catastrofe și calamități nu vor lipsi a atinge societatea, căci este știut că un om care și cultivă numai rașionea fără și împodobi și inima cu sentimente nobile — cum e sentimentul religios și cel patriotic — este mai periculos decât un animal sălbatic. Alții spun: „că religunea s'ar datora fricei de fenomenele naturii, și că e destul omului să cunoască filozofia și științele naturale, căci acestea sunt suficiente omului fără a mai asculta ce spun cărțile religioase și preoții. Unii ca aceștia se înșală, deoarece cu cât omul descopere mai mult legile naturii și devine cunoscător al puterilor ei, cu atât se desfășoară în omenire, mai clar și mai convingător — divinitatea.

Unor asemenea critici le vom opune părerile și convingerile religioase a diferiților bărbați cruțiți cari au fost lucefări științelor, a vedea ce cugetau ei despre Dumnezeu autorul naturii, și ce ideii aveau despre religune. Așa de exemplu *Socrate, Platon și Aristotel* filozofi păgâni cari au trăit înainte de Christos, au recunoscut: că știința fără religune, nu înalță ci pogoară cugetarea omului. Ei au recunoscut în scrierile lor, necesitatea religunii, considerând-o ca o știință a lui Dumnezeu. De aceea *Platon*, într'o scriere morală a sa zice: „*Fiul meu ești încă tânăr, dar în cursul timpului vei schimba multe din părerile tale de acum, și vei*

sustine tocmai contrarul, pentru aceasta nu disprețui acum întrebările acestea atât de înalte, ci recunoaște ce este just ce este privitor la Dumnezeu, și deprinde-te a trăi virtuos". Bacon, marele filozof englez zice: „Puțina știință depărtează pe om de Dumnezeu, iar multă știință 'l apropie de El". Max Müller vorbind de religione ne zice: „Religiunea este o aspirațiune către Dumnezeu, și cel ce îngroapă această aspirațiune sevrășește o crimă". Chiar Renan cu care se mândrise socialistii și toții adversarii religiunii, el care a balansat între credință și îndoială, având în vedere sentimentul religios, zice: „Vai de inteligența omenească, dacă va întreprinde a ruina edificiul religios". (Urmează).

ȘTIRI

Investitura Prea Sfințitului nostru Episcop Vasile. Ziarele mari din capitală aduc știrea că în cursul acestei luni Majestatea Sa Regele Carol II. va da investitura nouilor episcopi aleși și confirmați. Sperăm deci că încă în cursul acestei luni se va face și instalarea noului nostru episcop, Prea Sfințitul Dr Vasile Lazărescu.

Pentru monumentul funerar „Dr Iosif Iuliu Olariu“ au mai intrat următoarele sume:

Soc. de lectură Ioan Popasu (contrib. 5-a)	4000	Lei
Preot Coriolan Zuiacu, Vasiova	200	"
Comuna bisericească Vasiova	100	"
Preot Simeon Bartolomeiu, Vranuți	50	"
" Cornel Petrovicu	50	"
" Alex. Voșcinaru, Remetea-Pogonici	50	"
Comună bisericească Remetea-Pogonici	50	"
Biserica ort. rom. din Zlagna	40	"
Preot Nichifor Lazăr, Zlagna	30	"

Total: 4570 Lei

Suma anterioară: 37.356 Lei

Total până de prezent: 41.926 Lei

Deschiderea Parlamentului. Joi în 1 Februarie a. c. s'a deschis sesiunea ordinară a Corpurilor Legiuitoare române. Majestatea Sa a dat cu acest prilej cetire Mesajului Regal arătând programul de activitate pentru viitor. Mesajul Regal a făcut pomenire și de fostul prim-ministru I. G. Duca.

Societatea de lectură „Ioan Popasu“ a studenților dela Academia noastră teologică — după cum anunțaserăm într'un număr anterior — și-a ținut ședința festivă în Logoj. Credincioșii logojeni în frunte cu preoții și intelectualitatea de acolo a făcut bună primire oaspeților, cari nu realizat frumoase succese morale și materiale. Într'un număr viitor vom publica o dare de seamă amănunțită despre cele decurse acolo.

Conferință. În cadrul Astei a conferențiat Duminecă d-l sub-revizor școlar Pavel Jumanca. Subiectul „din trecutul școlii românești din Banat“ a fost bine pătruns și prezentat într'o formă deosebit de atrăgătoare. S'a arătat istoricul acestor școlae, rolul lor în pregătirea și educarea poporului român pentru idealul cel mare al Românilor, și în special contribuția școlaei confesionale în slujba acestui ideal.

Corul Căminului Cultural a executat câteva bucați corale.

Calendarele nevândute se reprimesc până la 15 Februarie a. c. După această dată nu se mai reprimesc.

Librăria Diecezană.

Judecătoria rurală Teregova secția c. f.

No. 1856/1933 c. f.

Extras din Publicațiune de licitație și condițiile de licitație.

În cauza de executare pornită de urmăritoarea Calina Erimescu contra urmăritului Simion Ciortan și Erimie Fiat, la cererea urmăritoarei și în baza încheierii tribunalului Caransebeș Nr. G. a. 1833/933 Judecătoria având în vedere § 12 lit. e. al Legei regl. dat. agricole ordonă Licitatiunea execuțională, în baza art. 144, 147, din Legea LX. din 1881 cât și a legei pentru unificarea unor dispozițiuni referitoare la exec. silită asupra părții din imobilele înscrise în cf. a comunei Luncavița din circumscripția Judecătoriei Teregova Nr. coalei cf. 1089, 2245, 1973, 1627, 2132, 747 și 748 porțiunea urmăriților anume:

Pag. cf. Observări Nr. top. Imobilul, Intinderea, Valoarea, Prețul de strig. 1089 3/8 parte din 1/4. Intravilan 42 stp. 500 Lei 2245 1/4 parte din 137 Potocel 800 stp. 200 Lei 2245 1/4 parte din 776 Tersitura 775 stp. 150 Lei 2245 1/4 parte din 817 Intre iz. Porcăreșilor 1 Jug. 367 stp. 400 Lei 2245 1/4 parte din 142 Potocel 1 Jug. 400 Lei 1973 1/2 parte din 401 Truschiu 1 Jug. 1200 stp. 400 Lei 1627 întreg ./ Papușerului 490 stp. 50 Lei 2132 5/9 parte din 279 Ortslage 17 stp. 10 Lei 2132 5/9 parte din 140 Ortslage 10 stp. 10 Lei 2132 5/9 parte din 139 Ortslage 12 stp. 10 Lei 2132 5/9 parte din ./ Tâlva 250 stp. 15 Lei 2132 5/9 parte din ./ 1/48 moara 130 10 Lei 747 întreg ./ Certej 1 Jug. 300 Lei 748 1/2 parte din ./ La Coturi 252 stp. 150 Lei pentru încasarea creanței de 25.000 Lei, capital, interese de 15% dela 7 Ianuarie 1931, spese de proces și de executare de 3278 Lei fixate până acum, spese de 726 Lei fixate acum pentru cererea de licitațiune; prețum și pentru încasarea creanței de 7000 Lei, capital și acces. a Primei Casse de păstrare din Caransebeș, apoi 5587 Lei și acces. al lui Ioan Bona și fiul din Domașnea. Prețul de strigare se stabilește în baza § 6 al Legei pentru modificarea unor disp. referitoare la exec. silită în suma arătată mai sus care se poate reduce cu 25%.

Fixează termen pentru ținerea licitațiunei, pe ziua de 14 Februarie anul 1934 ora 10 în casa comunală a comunei Luncavița.

În baza art. 150 legea LX din 1881, condițiunile de licitație se stabilesc după cum urmează:

1. Imobilele supuse la licitație nu pot fi vândute cu preț mai mic de 75% din prețul strigării.

2. Cei cari voiesc să liciteze sunt datori să depoziteze la delegatul judecătoresc, drept garanție 10% din prețul de strigare în numerar sau în efecte de cauție, socotite pe cursul fixat în art. LX 1881, ori să predea aceluiaș delegat chitanța de depozitarea judecătorească prealabilă a garanției; și să semneze condițiunile de licitație.

Teregova la 18 Noemv. 1933.

Otto Bubenek judecător **Ioan Bica** dir. c. f.
pentru conf.: **Ioan Bica** dir. c. f.